

Смолікевич Н.Р., Львівський державний
університет внутрішніх справ;
Кошманова Т.С., Львівський
національний університет ім. Івана
Франка, доктор педагогічних наук

ВАЖЛИВА ОРГАНІЗАЦІЙНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ -ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ

Метою роботи є розглянути внутрішню мотивацію до навчання як важливий елемент успішної навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Сучасна українська освіта пропагує гуманістичний підхід до навчання, що обумовлює розвиток і самовдосконалення студента-особистості у навчальному середовищі, зорієнтованому на створенні особливих умов для креативної діяльності за умов вільного обміну думками, організації «круглих столів», дебатів, форумів, дискусій та застосування інших інтерактивних методик, як: метод проєктів, метод портфоліо, «кейс»-метод, рольові ігри тощо, які дозволяють покращити мотивацію навчання студентів. Нове бачення освіти має на меті створення мотиваційного середовища для

забезпечення успішного навчального процесу вивчення іноземних мов [1, с. 217].

На даний час під впливом теорій визначних вчених Л.С. Виготського та Джона Дьюї змінились і погляди на процес навчання та шляхи учіння. У процесі навчання відбулось зміщення акцентів від викладання (діяльності викладача) до учіння (діяльності студента), роль та значення вчителя не зменшується. [5, с. 3 - 5].

Мотивація, як аспект суб'єктивного світу студентів, визначається його власними мотивами і упередженнями. Викликати мотивацію можна тільки зацікавленим навчанням, де викладач і студенти є партнерами у спілкуванні з врахуванням викладачами вікових та психологічних особливості студентів [6, с. 65].

У сучасних наукових дослідженнях розрізняють зовнішню й внутрішню мотивацію навчання. Зовнішню мотивацію розглядають як причини навчально-пізнавальної діяльності студентів, викликані зовнішніми чинниками, що не зв'язані з цією діяльністю. Внутрішньо мотивовані студенти безпосередньо включаються до процесу учіння без розрахунку на отримання будь-яких переваг ззовні. Визначальні ознаки наявності внутрішньої мотивації навчання у процесі вивчення предмету є такі:

- усвідомлення навчальної мети, завдань;
- повне зосередження уваги, думок у процесі досягнення мети;
- вияв ініціативи й наполегливості;
- відсутність тривожності перед невдачами й помилками; наявність чіткого зворотного зв'язку (як робити, що досягнуто, які корективи необхідно внести);
- участь у процесі діяльності; відчуття оточення і себе [7, с. 472 - 474].

Внутрішня мотивація є рушійною силою успішної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Для цього викладачеві слід організувати навчальну діяльність як процес

пізнання студентів, виявляти ставлення до них як до компетентних осіб, сприяти їхньому самовизначенню у процесі навчання та послаблювати тривожність студентів. [4, с. 513].

Слід зазначити, що за теорією потреб Маслоу для активного залучення студентів до навчально-пізнавальної діяльності, викладачу доцільно вносити певні зміни в освітнє середовище, в якому б задовольнялися нереалізовані потреби студентів, від яких залежить їхній внутрішній психологічний стан.

Головними напрямками розвитку внутрішньої мотивації навчання є :

- організація навчання як процесу пізнання;
- вияв ставлення до студента як компонентної особистості;
- сприяння самовизначенню студентів;
- розвиток позитивних емоцій студентів[2].

Необхідно стимулювати студентів до порівняння своїх досягнень на різних етапах навчально-виховного процесу. Уникнення порівняння студентів між собою зумовлює їхнє зосередження на власній діяльності та її результатах. Для цього викладач:

- оцінює діяльність студента без порівняння з досягненнями інших;
- дотримується певної конфіденційності в оцінюванні домашніх завдань;
- використовує приватні форми зворотного зв'язку-написання в самостійних роботах оцінних суджень про виконану роботу;
- ознайомлює студентів з обсягом завдань та критеріями оцінювання діяльності.

Студенти внутрішньо мотивовані до участі у різних видах навчально-пізнавальної діяльності, якщо вони усвідомлюють і виявляють власну компетентність, тобто здатність виконувати успішно й з розумінням ці види діяльності [3, с. 74].

У процесі навчання студенти часто перебувають у стані тривожності. що може позитивно впливати на їхню навчально-

пізнавальну діяльність, яка позитивно підтримує, поліпшує процес навчання та інтерпретується як фасилітуюча тривожність. І навпаки, гальмуюча тривожність - це надмірне хвилювання у процесі навчання, часто у звичайних ситуаціях, що заважає студентам досягати успіхів, знижує рівень їхньої активності [7, с. 493].

Отже, формування позитивної мотивації, насамперед внутрішньої мотивації, до навчання у студентів - це основа організації викладачем успішного навчального процесу із застосуванням мотиваційних ресурсів студентів, що поступово сприяє переходу негативних мотивів у позитивні, зовнішніх - у внутрішні. Сформувані у всіх почуття задоволення процесом пізнання, зокрема кожним етапом навчально-пізнавальної діяльності дуже складно, іноді практично неможливо, але виховувати в особистості позитивне ставлення до процесу навчання як рівноправної взаємної діяльності викладача та студентів, спрямованої на вирішення важливих для них проблем, потреби в досягненні успіхів, віри у власні здібності педагог спроможний [2, с. 219 - 220].

Вважаю, що викладачеві для цього слід активно залучати студентів до вивчення навчального матеріалу, вводити новизну в процесі організації навчального заняття, стимулювати до вияву творчості, до налагодження зв'язку між новою інформацією й минулим досвідом. Студенти чітко повинні усвідомлювати мету процесу навчання на конкретному етапі як очікування нового пізнання, нових досягнень.

Список використаних джерел

1. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформацій іншомовної освіти. // Іноземні мови в навчальних закладах № 2,- 2003. - С. 20 - 24.

2. Кошманова Т. С. Формування мотивації навчання учнів // Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. - Львів, 2005. - С. 219 - 220, 228.

3. Майерс Д. Социальная психология / Пер. с англ. - СПб.: Издательство «Питер», 2000. - С. 74.

4. Маклаков А. Г. Общая психология. - СПб.: Питер, 2000. С. 513.

5. Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. - Львів, 2005.- С. 3 - 5.

6. Шишкова Г. Як збудити цікавість? // Іноземні мови в навчальних закладах № 1,- 2004.- С. 65.

7. Ormrod, Jeanne E. Educational psychology: development of learners, 7th edition, New Jersey, 2000. - P.472 - 474.